

Munkaadói fókuszcsoportos interjú

2007. december 04., Nyíregyháza

- Azt mondanám én itt most el, hogy abban a cipőben járok, mindegy nyugodtan el lehet menni, nem érdekes, a bezárás előtt állok én is. Tehát azt jelenti, hogy nem éri meg tovább foglalkoztatni. Mindig kicsi volt a létszámom, nekem általában ugye a 20, maximum 30 fő volt a létszámunk, és kis létszámra nem lehet sajnos várat építeni. Nem tudunk elég (*nem érthető*) társadalmi réteget foglalkoztatni, hogy eleve, most nem a kérdésre válaszolok. És akkor most elkezdek beszélni és te majd kihámozod belőle, ami neked fontos belőle. Tehát eleve az a fő gond, hogy csak úgy érdemes az új törvények értelmében, tehát az alap akkreditációval résztvevő szervezeteknek dolgozni, hogy egy meglévő létszám termel egy bizonyos árbevételt, ami a rehab támogatás nélkül is megvan. Tehát nincs rehab támogatás, és a mellé nagyon kellemes, mondjuk, tegyük fel, hogy van egy varroda, aki állandóan termel külföldre. Megvan az árbevétele, ha nincs támogatás akkor se akkreditáció, és amellet megvan az akkreditáció és az egy részét azért segíti. Tehát egy pluszpénzt jelent, egy támogatást jelent neki. Az olyan cégeknél, mint a miénk, aki tizen vala-egynéhány éve prosperál, és erre épült fel, ezt a céget nem lehet úgy átalakítani, mindent elkövettem, hogy átalakítsam. Kipróbáltam mindent, de az új törvények annyira lehetetlenné tették mindent, ki vannak ezek rendesen találva! Tehát, mi például egy olyan helyen dolgoztunk, ahol, gazdálkodó szervezeteknél, tehát Kft-knél, Bt-k, egyebek, ugye ahol igazából olyan munkával kell előrukkolni, amivel versenyt teremtünk. Tulajdonképpen ez itt a gond is, hogy versenyhelyzetbe hozzuk az egészséges cégeket is. És ugye most ez volt a gond, hogy ezt elvették, tehát ez már tovább nem lehetőség. Hanem non-profit szervezeteknek dolgozhatunk. Alapítványoknak, egyesületeknek, stb., stb. Tudjuk azt, hogy itt nincs pénz. Arra mennének az (hadarja, nem értem) parkfenntartás, kertépítés, ez egy legutolsó dolog, minden előrébb való, a fűtés fontosabb vagy az egyebek működése, a park az nem egy fontos dolog. És itt meghalt a leányzó, takarítás ugyancsak nem mehet, mert az egy külső foglalkoztatás, hiába dolgozik az ember, tehát az már bér foglalkoztatásnak számít valahol egy picikét, az se fér bele a képbe. Telephelyen végzett munkára van szükség, tehát eleve az járt jól vagy az tud tovább fejlődni, akinek egy beállt, olyan tevékenysége van, ami nem időjárásfüggő, nem árbevétel függő. Tehát meg van a rendes árbevétele anélkül, hogy lenne akkreditációja.
- ... (*anonimizálva*), akkor ha jól értem, elsődlegesen a te szempontodból a jelenlegi szabályozók a legfőbb akadályozó tényezői a foglalkoztatásnak
- Az én szempontomból
- A te szempontodból
- Így van
- Na most a kérdésemnek a másik vonulata, az pedig az lenne, hogy a személyekkel kapcsolatban milyen tapasztalataid vannak?
- A megváltozott munkaképességű személyekkel?
- Aha, tehát az ő foglalkoztatásuknak mik a legfőbb akadályai? Tehát amikor hozzád kerül egy megváltozott munkaképességű személy.
- Hát minden attól függ, hogy
- Milyen motivációval mennek oda? Milyen képességekkel, tudással, képzettséggel?

- Nálam mindenki egyforma. Nálam nem számít a bőrszín, nem számít semmi
- Igen
- Nálam mindenki egyformán kezd. Elmondom nekik, hogy mi a feladat és utána úgy alakul ki, tehát nagyon sok problémával küzdő van valójában, megváltozott munkaképességűek a nagy része. És ugye a kertépítés, kertészet fizikai munka. Magas vérnyomás, ilyenek, nagyon vigyázni kell.
- Tehát akkor az egészségi állapot.
- Az egészségi állapot az nagyon, ez egy fontos ismerv. A családi háttér. Legtöbb. De ez egy érdekes dolog. Legtöbb ember, aki nálam dolgozik, az az alkoholizmusa miatt általában elvált, külön él meg egyebek és ezért nekik kapaszkodót jelent a cég. A cég. Nem is szeret hazamenni. Alig várja, hogy bejöjjön. Tehát ez egy ilyen téren nagyon jó
- Hadd kérdezzek! A családi háttérnél, mindkettejüknek, hogy Önöknek mi a tapasztalatuk? Mi a tapasztalatuk, hogy a család az motiválja a munkavállalásra avagy a család számára a megváltozott munkaképességű személynek az otthon tartása, a róla való gondoskodás az egy életstratégia-e?
- Attól függ, hogy melyik térségben, melyik lakóközvetben nézzük. Tehát ha határ menti térségben nézem, akkor nem nagyon van foglalkoztatásra lehetőség. Nehéz a közlekedés. Tehát a családnak egy külön nyűg az, ha egy olyan helyre kell elvinni azt a esetleg mozgáskorlátozottat, ahol foglalkoztatni kellene. Gondolok itt a beregi térségre, vásárosnaményi körzetre és így tovább. Bár ott is vannak üzemek, de nem olyan számban, ahogyan kellene. Tehát a sérült ember, az kevésbé mobilizálható. Ezért a lakóközvetbe vagy a lakóhelyhez egészen közel kéne vinni a munkahelyeket. Munkahelyek viszont nem így jönnek létre. Munkahelyek úgy jönnek létre, ahol a feltételek a leginkább adottak. Ez az egyik, ami meghatározó lehet. A másik, hogy ha a közvetben van megfelelő munkahely, és a család többi tagja el tudja vinni oda vagy szállító szolgálat el tudja vinni a munkaerőt, akkor szívesen vállalnak munkát, mert legalább a nappali ellátása, őrzése biztosított, közösségbe kerül és emellett még valami jövedelemre is szert tesz. Ezek az emberek nem szívesen várnak integrált területen valamilyen foglalkoztatásra, azért nem, mert itt biztonságban érzik magukat. Olyan közösségben vannak, ahol velük külön foglalkozhatnak, foglalkoznak. Ez nem véletlen, hogy az akkreditáció különböző szintjein azért egyre magasabb követelményeknek, feltételeknek kell megfelelni. Ugye kiemelt akkreditáció esetén rehabilitációs tervet kell készíteni, és ott azért személyre szólóan foglalkoznak ezekkel az emberekkel. Míg az integrált területen lehet, hogy biztosítanak neki munkahelyet, de hogy személyre szóló foglalkoztatás nem lesz, az valószínű. Az valószínű. Itt egy másik ok is bejátszik. Ugye most az új jogszabályokat követően fordult a kocka. Eddig a foglalkoztatási törvény megfelelő passzusa alapján a kötelező foglalkoztatási szint 5 % volt, e fölött kaphattak csak támogatást. Kivétel volt a célszervezet. Célszervezet az első dolgozótól kapta a támogatást, tehát a kötelező foglalkoztatási szinten belül is. Most mi történhetett? Azok a munkaadók, akik esetleg foglalkoztattak megváltozott munkaképességűt, az új jogszabály alapján, most már ha akkreditáltatta magát, akkor a támogatásra jogosult lesz. A hiányzó létszámra továbbra is befizeti a rehabilitációs járadékot, de ez, ez még mindig nem eléggé ösztönzi arra, hogy ő nagyobb létszámban foglalkoztasson esetleg, viszont az akkreditáció azt jelenti, hogy az első foglalkoztatottól a támogatáshoz hozzájut. Ebből jött ki egy érdekes dolog, feltételezzük és a tapasztalatok, legalábbis a munkáltatók véleménye alapján az igazolódik vissza, hogy nem biztos, hogy több, hogy nőtt a foglalkoztatottak száma, csak több a támogatott foglalkoztatott. Tehát ugyanannyi létszámra most már támogatást vehetnek igénybe. És ez nagy különbség.
- Világos. A rehabos járadékba szeretnék belekapaszkodni. Hogy véleményük szerint,
- Ez nem is járadék, hanem rehabilitációs hozzájárulás.

- Hozzájárulás, ez a neve. Tehát hogy mi a, mi a köztudat. Tehát benne van- e a köztudatban az, hogy ez kiváltható foglalkoztatotti létszámmal?
- Biztos benne van a köztudatban, mert aki nem foglalkoztat, annak be kell fizetni. Az érdekesség az,
- De ezt most tudja, hogy benne van vagy feltételezi, hogy benne van?
- Gazdasági vezető az biztos tudja, ha 20 fő felett foglalkoztatott, mert neki ezt be kellett viselni, ezt bevasalták.
- Akkor most kapaszkodjon meg!
- Igen?
- Nagy cégeket hívtunk
- Igen, és nem tudják.
- Hát nem akarom megnevezni, mert ez nem a reklám helye, de multinacionális cég. Nem is hallott róla, hogy ő ezt kiválthatja.
- Hát igen. Ilyen a munkaügyi szakember esetleg. Lehet, hogy az se tudja, hogy év végéig ki kell adni a szabadságot, lehet, hogy azt se tudja, hogy felvételnél a dolgozót miről kell tájékoztatni, ez azt jelenti, hogy
- Hihetetlen volt!
- Igen. Ez azt jelenti, hogy lehet hogy rosszat kérdeztünk, lehet hogy a munkaügyis az tudta volna.
- Oktatás hogyan tud hozzájárulni a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásához és akkor most teljesen mindegy, hogy milyen keretek, szervezeti keretek között történő foglalkoztatáshoz. Tehát az oktatásnak, illetve az egészségügyi ellátásnak van- e szerepe a munkába állást megelőzően foglalkoztathatóság növelésében?
- Mondjam? Hogy van- e szerepe? A öö, fogalmazd meg még egyszer! Szépen fogalmazol! Tehát,
- Mondd azt, hogy rehabilitáció
- Nem, nem ezt, nem csak erre vagyok kíváncsi. Nem csak erre vagyok kíváncsi,
- Tehát a foglalkoztatásban van-e szerepe most a
- Nem, nem, nem. Külön kell vennünk egyrészt a veleszületett egészségkárosodást és a szerzett egészségkárosodást. Ahhoz, hogy akár az egyikből, akár a másikkól egy idő után foglalkoztatott személy váljék, van- e szerepe, és ha igen, milyen szerepe van az oktatásnak, illetve az egészségügynek? Te mit tapasztalsz?
- Hát, öö, nálam ilyen nem. Nem, nem tudom. Végülis mindenképp van szerepe. Kell, hogy legyen szerepe. Logikus, nem?
- Van hiány ezen a területen?
- Hát biztos, hogy van hiány!
- Tehát, mit tudom én, a korai fejlesztés hozzájárulhatna ahhoz, hogy még többen kerüljenek foglalkoztatásba vagy a (csörög a telefonja). Bocsánat! Ez én vagyok és nem kapcsoltam ki
- Nyugodtan.
- Én se az enyémet
- Miután ezt mindenkinek el szoktam mondani, vagy... Tehát, hogy, hogy melyek azok a, azok a , azok a (háttérben zaj- valószínűleg járkálnak).
- Igen?
- Hogy melyek azok a tényezők, amelyek meg kell, hogy előzzék a foglalkoztatottá válást és elő kellene, hogy segítsék a foglalkoztatottá válást? Mondom a példát. Munkahelyi balesetet szenved valaki 28 évesen. Eredeti munkakörében nem foglalkoztatható tovább. Az életstratégia az mi? Kihúzni a táppénzes 1 évet, lehetőleg nem arra törekedni, hogy mik azok a meglévő új képességek, amelyekkel (bejön valaki-2 mondatot vált az alanyokkal, elmegy). Melyek azok a fejleszhető területek, szóval, hogy hagyjuk a

munkaképességet és a szándékot és a motivációt így leesni? Ezzel szemben mondjuk segítheti – e a munkába állás, hogyha rögtön a munkaképesség csökkenés, állapotváltozás beálltakor egy újabb szakmára készítenénk fel, újabb képességeket tárnánk fel, stb., stb. ?

- Mindig attól függ, hogy milyen munkát végzel. Ugye a régi jó nagy szavakat, díszgereblyezés meg egyebek, annak idején, még amikor a mi cégünkben voltak ilyenek, nálam volt egy ember, akinek volt egy ilyen munkahelyi balesete. Volt egy autóval vagy nem tudom, motorral karambolozott és 5 kg-nál többet nem emelhetett. Mire alkalmas? Semmire. Kertészetre. Esetleg dugványozás, egyebek. De igazából pszichológiailag nem volt olyan szinten szerintem, tehát ő nem is akart dolgozni, meg a balesetéből kifolyólag ivott is, tehát nagyon problémás volt. Na most ilyenkor el kell dönteni azt, hogy tudom foglalkoztatni vagy nem? Végülis a támogatás is innen indult szerintem, hogy azért támogatják ezt a réteget, azért támogatták annak idején ezt a réteget, hogy az embernek ugye kicsit bajlódni kell vele. Megvan velük a gond, a probléma. Szociális munkást foglalkoztatsz mellé akkor egyéni fejlesztés kell most már az újabbak szerint. Ez mind azért van, hogy az emberrel foglalkozzanak. De hogyha, tehát termelni is magyarul, hogy árbevételt is termelni, meg foglalkozni is velük, ezt nem lehet megcsinálni. Ezt nem lehet megcsinálni. Főleg olyan. Ugye tudjuk, hogy nekünk a támogatottság az 135% volt annak idején, ez akkor jó, kis létszámmal, ha valójában termelek. Ennek ez a titka. Valós munkákat végeztünk, egyebeket és amellet ugye keveset kellett mellé, ugye hozzá kellett tenni a járulék, tehát valamennyit az emberekhez. És utána a többit tudtuk működtetni. Nagyon átgondoltuk ezt az új verziót, most visszakanyarodok ide, ez az új, 30%-os támogatottság valójában most olyan 30 ezer Ft körüli összeget jelent, mert a 67-esnél más, más a többiekénél is. Akárhogy átgondoltam, nagyon nagy, tehát ezekkel a megváltozott munkaképességű emberekkel nagyon nagy termelést kell, nagyon nagy változás kell belevinni a cégbe. És úgy kell őket foglalkoztatni
- És az ember terve?
- Hogy?
- Az ember. Azt mondod, hogy nagyon nagy változást kell belevinni a cégbe.
- Nem változik meg az ember.
- Az ember
- Az ember nem fog megváltozni. Ezek az emberek megszokták a kényelmet. Az szokták meg, nem sokat kell dolgozni ezért a pénzért, amit most kapnak. Ez így működött. Nem volt itt mese, dolgoztak. „fiúk abba lehet hagyni, kajaidó”, egyebek
- De ő ebbe nőtt föl, nem?
- Betegek voltak. Ebbe nőtt föl.
- Ebbe nőtt föl, nem?
- El vannak rontva
- Hogy az iskolában alacsonyabb teljesítmény is elegendő volt. Hogy a meglévő képességeit sem kellett, hogy hasznosítsa.
- El vannak rontva ezek az emberek. És pont ez a kóróember, akin már nem lehet változtatni
- Miért néz rám olyan...?
- Gondolkodtam most, hogy nem csak ők vannak elrontva, nem csak a sérült emberek, az egészségesnél is ugyanezt lehet tapasztalni szerintem egy adott rétegnél. Hisz adott esetben az ember bemegy egy olyan helyiségbe, ahol mit tudom én 10-15 munkanélkülit talál, és azt mondja, hogy 5 ezer Ft-ért hajlandó – e valaki eljönni napszámra, akkor nem talál olyan embert. És nem beteg. Most az egészségesnél, illetve a sérültnél meg még inkább igaz lehet e, mert tényleg ebbe szokott bele, erre szocializálódott, erre nevelte a környezete, erre ösztönözték és sok minden ebbe az irányba mozgott el. De ez nem jelenti

azt, hogy magával az egyénnel, ha foglalkoznak és olyan körülmények közé kerül, akkor nem lehet fejleszteni. Igenis számtalan példa van rá, hogy ez a rosszul értelmezett integráció az működhet egy-egy vállalatban belül is. Működik is. Az integráció alatt nem feltétlenül azt kell érteni, hogy egy másik üzembe kell, hogy elmenjen a város más pontjára, hanem azt is lehet érteni, hogy egy vállalatban belül elindult valahonnan és az egyén fejlődéseinek, egészségi állapotának javulásával együtt valamilyen jobb pozícióba vagy kvalifikáltabb munkavégzésre alkalmas területre kerül.

- Tehát hogy van előtte perspektíva
- Van előttük perspektíva és legyen is!
- Attól, hogy valaki megváltozott munkaképességű. Lehet
- Természetesen! Van is. De erre példa is van, hogy vállalatban belül megpróbálnak vele sakkozni. Ez a gazdálkodónak vagy a munkáltatónak az az érdeke, hogy mindig azon a területen foglalkoztassa, ahol a leginkább hasznosítani tudja ezt az embert. És ezért nem teljesen, illetve nem is azt mondom, hogy nem teljesen, egyáltalán nem jó a szabályozásnak az a része, amelyik egyszerűen megakadályozta, hogy szétváljanak a nyílt piaci és a sérült embereket foglalkoztató egységek. Tehát ha szétváltak korábban, akkor elvesztette célszervezeti státuszát, például. És a célszervezetek nem tudtak átalakulni, mert azzal elvesztették volna a magasabb dotációra való jogosultságukat. A jogszabály ezt nem tette lehetővé. Na most július 1-jétől megszűntek a célszervezetek, mint fogalom is, innentől kezdve ez változhatna, de a jogszabály még mindig nem engedi. Nem a 8/83-as, ami erre vonatkozott, ugye, hanem maga az új jogszabály, ami 2005 szeptemberében lépett hatályba. Annak az előkészítése folyik, a munka, tudunk róla, hogy van ilyen munkaanyag, minisztériumban folynak az előkészítések, de még társadalmi vitára nem került ki. Ehhez is lesz jó néhány javaslatom majd. De az első és legfontosabb lépés, ha engedik ezeket szétválni, akkor sokkal tisztább képet kapunk, mert akkor lesz egy nyílt piaci körülmények között foglalkoztatható réteg, amibe beleférnek esetleg a 40-50 %-os sérültek, és ott megfelelő körülmények között tudnak dolgozni. Míg a sokkal nagyobb sérüléssel élő emberek vagy akár fogyatékosok vagy halmozottan fogyatékosok, ők egy külön műhelyben vagy telepen foglalkoztathatók, annak megfelelő körülmények és dotáció mellett.
- Akkor jól értem, amit most elmondott? Hogy megváltozott munkaképességű foglalkoztatás, valahol van egy elágazás, ami azt mutatja, itt van egy foglalkoztatásra való felkészítés szakasza vagy mindegy, hogy minek nevezzük. Itt van egy olyan elágazás, hogy egy része integrálódik, illetve integrálható, integrálhatóvá tehető ebben a szakaszban a nyílt munkaerő piacra. És van egy másik része a halmozottan súlyos, stb., stb., amelyek nem és ők jöjjenek a védett vagy nem tudom én
- Speciális
- Speciális foglalkoztató szervezetekre.
- Így van, innen indultunk el. De most
- Mit szólna ehhez te? Hol ebben a te helyed?
- Az én helyem ott van, hogy a cégünk úgy épül fel véres verejték által, hogy a nyílt munkaerőpiacon megfeleljünk a kívánalmaknak. Olyan kívánalmaknak, amit az egészséges cégek sem tudtak felvállalni. Erre marha büszke voltam. És ezt vágják most egy törvénnyel keresztbe. Ezek az emberek alkalmasak voltak olyan minőségi munkát végezni, ami vetekszik a város parkfenntartásával. ... *(anonimizálva)* Kft nem merte elvállalni azt a munkát, amit mi elvállaltunk. Olyan szépen csináltuk. És mi sem támasztja ezt jobban alá, a takarításban is benne voltunk ezzel a témával. És ugyebár megmondtam, összehívtam az embereimet, hogy nem tudom őket tovább foglalkoztatni, nem éri meg. Én közbenjáró a nyílt munkaerőpiacon, hogy láttam, hogy dolgoznak,

hogy átvegyék őket. Mindenkit átvettek. Ez annak a jele, hogy tényleg jó munkaerőt sikerült kiválogatni. És azért nem volt nehéz, mert tudjuk azt, hogy

- De ez egy választás volt a te részedről?
- Nem tudom, szelekció. Ez arról szólt, hogy amikor például válogattuk a takarításhoz az embereket, 10 közül 1. Az újsághirdetésre jelentkeztek vagy 30-an, abból eljöttek 10-en és abból 1 volt, aki komolyan gondolta. Tudjuk azt, hogy ezek az emberek, ezek a megváltozott munkaképességűek, meg a többiek tudják a jogukat nagyon jól és főleg ilyen védett vagy ilyesmi, ilyen foglalkoztatóknál nagyon sok minden megilleti őket. De van egy határ. Ugye itt a fennmaradás a cél, valahogy egy másik, a ti cégeteknél, elég nagy verki van elég nagy létszámmal, egyebek. Nálam a borotvaélen, a kiélezett helyzetben itt nem mindegy, hogy 23 vagy 25 főt tartok el. Tehát itt nagyon észnél kell lenni. Nekem itt az lett volna ildomos, úgy érzem, most már látom, csak hamarabb kellett volna elkezdni gondolkodni rajta, azért volt az, hogy be akartam lépni, csak azért vacilláltam. Utólagos elnézést kérek tőled, kellemetlenül jött a dolog,
- Szerencsétlen bejelentkezett, utána visszalépett
- Bejelentkeztünk, utána visszaléptünk, jobb lesz, nem lesz jobb, de itt van az eredmény, végül is nem lett jobb, nem lett volna jobb, mert nem feleltem meg azoknak a feltételeknek, az 50 fő feletti létszámnak, ami után már én az akkreditációnál, tehát védett szervezetté válhattam volna. Mindig 50 fő alatt voltunk az elmúlt 6 hónap, stb., ilyen szabályok, ennek eleve nem feleltem meg. Az akkreditációt megkaptam, de az ugye, akárhogy számoltam, osztottam, szoroztam, nem volt érvényes a, nem volt, nem volt alkalmas erre a célra. Nem merem elvállalni, mert most foglalkoztatom őket még 2 hónapig, igazából télen nem is nagyon van munka, és megáll a, beáll a
- Tisztítani kéne egy kicsit a beszélgetést
- Hogy?
- Tehát tisztítani kéne egy kicsit a beszélgetést, mert 2 dolgot nagyon jól keverünk azért. Az akkreditációnak vannak bizonyos feltételei,
- De engem most nem ez
- Ez inkább a személyi oldal.
- Igen
- Most ha behozzuk a másik jogszabályt is, ami a támogatásról szól, inkább ez hiúsítja meg, a támogatásról szóló jogszabály, a foglalkoztatást vagy okoz kellemetlen helyzetet, vagy nem megfelelő helyzetet a cégeknek, ugye. Mert azt mondja, hogy tartósan, illetve a szokásos terepen végzett tevékenységet nem tudja, ebben az esetben nem akkreditálható. Ez az egyik, kiesik tehát a legfontosabb dolog.
- Bocsánat, hogy közbeszólok,
- A másikinál meg maga az akkreditáció, a személyi oldal
- Bocsánat, hogy közbeszólok, de nekem még nem is ez a kettő a legfontosabb. Nekem az a legfontosabb, az az ember.
- Persze
- És az lenne igazából a fontos, hogy ha oda el tudnánk jutni, hogy egy dolog, hogy mik most pillanatnyilag a jogszabályok meg mik akadályozzák meg egyebek a jogszabályokban. De hogy hol kezdődik a foglalkoztathatóvá válás segítése? Tehát hogy egy ember, egy megváltozott munkaképességű
- Belöki szolgáltatásba, egy munkakörbe, amiről szó van.
- Munkaerő piaci szolgáltatás, amiről szó van. Például ki találkozott ezzel? Ti, ti, hozzátok közvetít a munkaerő piac? Mit tesznek ők az emberekkel vagy tesznek – e vele valamit vagy maguk mit tesznek az embereikkel? Vagy van – e valami szükséglet feltárás, ami kapcsolódik hozzájuk? Alkalmazkodóképes –a megváltozott munkaképességhez a foglalkoztató? Vannak – e különleges feladatai egy foglalkoztatónak, amire oda kell

figyelni, ha megváltozott munkaképességűt akar foglalkoztatni? Most egy sor kérdést soroltam fel, de azért, hogy most mindez, amiről eddig beszéltünk, ez egy befejezhetetlen és lezárhatatlan téma, de hogy az ember oldaláról kellene. És a foglalkoztathatóság növelését az ember oldaláról megközelíteni. Tehát hogy neked mi lehet, mi lenne egy ideális állapot, és most ne a jogszabállyal, hanem mit szeretnél?

- A jogszabály ide vezet vissza. Mert az egyik azt hiszem, hogy az akkreditációnál megköveteli a személyi feltételt, benne azt is, hogy a rehab, a munkaerő piaci szolgáltatás olyan legyen. A másik pedig a munkahelyen az ergonómiai vonal, hogy a technika megfelelő legyen
- De ezért kérdezem
- De ehhez kapcsolódott
- De neked kellett valamiben alkalmazkodni az ő szükségleteikhez?
- Igen, értem, hogy miért. Hát, végülis, tehát én ezzel az új jogszabályokkal, egy olyan (nem értem, mivel), ami kellene ahhoz, hogy foglalkoztassuk ezeket az embereket, nem tudok működni. Tehát nem tudom eltartani még azt a, azt a háttér, létszámot
- Szolgáltató háttér
- Szolgáltató háttér így van, ahol kiállással, csak-csak, egyénileg, hogy én rentábilis legyek a kis létszám miatt. Tehát hogyha nekem egy nagyobb létszámom van, meg nagyobb támogatásom, mert ezzel a 125%-kal, megmondom őszintén, ezzel én nagyon szépen el tudtam volna dolgozni 20 évig. Mert nekem beállt erre a rendszer, itt most végül is 20 családról van szó, aki most az utcára fog kerülni, mert nem tudok mit csinálni velük. Egyszerűen nem tudok. Regisztrálom őket munkanélkülinek, és elvileg, most kicsit jobban járok, ha felveszem őket, mint, mint munkaügyi központ támogatással, bértámogatással. Többet kap az ember rájuk. Sajnos most ez a megoldás nekem.
- Jó. ... *(anonimizálva)*, akkor én most egy másikat kérdezek.
- Igen?
- Ha ebben az előbb felvázolt rendszerben, ugye amely irányába elmozdulás tapasztalható, egy te típusú foglalkoztató az embereken kívül a szolgáltatáshoz is kap támogatást azzal a feltétellel, hogy vagy ide irányít embert vagy ide irányít embert. Az mondjuk egy, mondjuk e helyett egy ilyen variációhoz tud egy ilyen kis szervezet alkalmazkodni?
- Nem
- Nem.
- Nem. Így se
- Nem biztos, hogy ez a munkáltató feladata. Hát a munkáltató eddig is sok szociális dolgot felvállal, a munkaügyi központ
- Attól függ, hogy milyen a munkáltató. Mert ha azt mondja, ez ugye eldöntendő kérdés, hogy ezt kinek kell csinálni. Mert az elején mondta azt, hogy nem tudja egy munkáltató biztosítani azt a védettséget, azt a kiszolgáltatást, azt a háttér nem tudom én, kicsodát egy integrált foglalkoztatásban, mint amit például Önök is tudnak nyújtani.
- Az integrált
- Az integrált, így van. De ha mondjuk a nyugat – európai mintákra, ahol ugye a nyílt munkaerő piaci foglalkoztatáshoz ez a szervezet biztosítja bizonyos típusoknál a szolgáltatói háttér is. Hogy a sztómásnak a sztómásokat kicserélje, a nem tudom én kicsodával meg nem tudom, én mit tegyen, és azt támogatja meg.
- De az a munkaerő piacon lévő, a piacon lévő foglalkoztató műhely az nem ugyanolyan, mint a miénk. Ezért mondtam, hogy nálunk össze van keverve. Akikről most beszélünk, az kimondottan a fogyatékosokat alkalmazza vagy a halmozottan fogyatékosokat. Nálunk meg teljesen össze van keverve és a fogyatékos vagy halmozottan fogyatékos az inkább az intézményben volt vagy onnan járt ki, vagy éppen olyan tevékenységet végzett az üzemben, ahol csak ragasztgatni kellett vagy

- Na, ez egy új dimenzió, amit most behozott, hogy alapvetően intézményben élő és nem családban élő foglalkoztatottak voltak dominánsan, ugye?
- Nem, családnélküli
- Volt intézményben élő is, de az más
- Ezért nem értem, hogy mi az intézmény
- Tehát vannak a szociális intézmények, meg vannak a nappali ellátást nyújtó meg van a bentlakásos.
- De hát én erről beszéltem, hogy akkor azt mondd, hogy
- Így van. Nyugaton ez az egyik. A másik, akik a családban élnek, és a család beviszi vagy valamilyen szolgáltató beviszi, de az üzemben csak ilyeneket foglalkoztatnak és nem keverik össze azzal az 50 %-ossal, aki elvágta a lábát vagy gyomorműtét miatt van vagy pszichés állapot miatt van leszázalékolva. A mi üzemeinkben, tehát Magyarországon lévő üzemeinkről beszélek, itt pedig össze vannak keverve. Erre mondtam, hogy nincs letisztítva a profil. És ebbe az irányba kell elmozdulni. Mert akkor azt mondom, teljesen más foglalkozni azzal az emberrel, aki csak fogyatékos, mert az első 1 évben lehet, hogy csak arra fogom megtanítani, hogy a munkapadon hogy kell rendet tartani, meg mi a munkafegyelem és így tovább. Aztán majd később szoktatom és lehet, hogy később kikerül majd egy integrált területre. De amikor nem erről van szó, ennek ad most lehetőséget az új jogszabály, amikor azt mondja, hogy a védett, ismered a fogamat, amikor vegyesen kell foglalkoztatni a kettőt, és itt meg van a lehetőség arra, hogy két foglalkoztatás esetén itt már nem azok a szabályok játszanak, mint az egyéb területen. Éppen azért, kapja a védett foglalkoztatás titulust, illetve védett szervezeti szerződést köt vele a minisztérium, és a védett szervezeti szerződésnél már szociális foglalkoztatóként szerepel.
- Én még, abszolút értem, de még mindig oda kanyarodok vissza,
- A személyhez
- A személyhez, igen, merthogy folyamatosan a szervezetről beszélünk.
- Mondjak valamit? Csak ez nem olyan publikus. Nem az emberről szól az egész. Most ezt így miért kellett így kimondani? Nem az emberről szól, teljesen másról szól az egész.
- Nem az emberről szól
- Nem az emberről szól az egész.
- Szerintem nem az emberről. Én úgy érzem legalábbis.
- A mi látókörünkben az van, hogy nagyon sok alapítvány, egyesület, önkormányzat hozott létre foglalkoztatókat. Ezekben a foglalkoztatókban igenis komoly sérült emberek voltak vagy dolgoznak vagy nem tudom. És ezeknél inkább a motiváció, az elkötelezettség, ami, ami meghatározó volt, és volt egy réteg, amelyik teljesen keveredett és vegyes foglalkoztatás alakult ki és annak meg kellett élni a piacon.
- Erről van szó. Tehát fizetést kellett adni neki.
- Ez már egy teljesen másik dimenzió.
- Értelek. Hát azért kell különválasztani, most értem, hogy miről beszélsz. Mi gazdálkodó szervezet vagyunk, nekem fizetést kell adni. Nekem az nem megy, hogy betanítom 1 évig egy asztalnál, hogy hogy kell az asztalon rendet rakni, mert fizetést kell nekem adnom. Tehát ez a lényeg.
- Az nem megy, hogy betanítottad, utána elengedd a kezét, és ki tedd a nyílt munkaerő piacra, mikor akkor hozhatna neked hasznot.
- Így van. Viszont hozzá kell tenni, a nyílt munkaerő piacon nem szívesen foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű embert.
- Miért?
- Mert ez az ember nem fiatal, nem foglalkoztatják, nem tudom
- Nem kívánatos.

- Van fiatal is egyébként
- Miért, miért?
- Azért, mert hogyha, attól függ, hogy mi a betegsége. Ha kimondod ezt a szót, úgy látszik, ez valamiért rossz a csengése ennek a szónak. Egy helyen fogadták. Magánkertben ugye mi dolgozhatunk, ez most a speciális, mert mi nem kaptunk akkreditációt, ugye kint nem dolgozhatunk, a magánkertben nem teremtünk versenyhelyzetet, tehát magánkertben dolgozhatunk. Dolgoztunk egy ilyen orvos házaspárnál, és ugye megváltozott munkaképességűvel dolgoztunk. Az egyik skizofrén volt, a másinak ez volt a baja, az volt a baja, szépen megcsináltuk, amit meg kellett. Szépen a garázsban ami volt gyerekjáték, azt összeszedték és ellopták. És erre azt mondta, nagyon megértő volt a tulajdonos, mondta, hogy „megértem, pszichiátrián dolgozik, tudta, hogy miről van szó. Nagyon nehéz önnek ezekkel az emberekkel dolgozni, sok sikert továbbra is, de köszönjük szépen a munkát!” Gondolom, ez innen indul valahogy. Mert ugye, most mi a betegsége? Az a jó betegség, aki 40 %-os. Akik most majd ki fognak esni a rendszerből, mert ugye az egészséges, az nem kap járadékot. De képtelen dolgozni! És ő általában egészségesebb, mint a többi. Az 50-esnek már valami baja van, a 70-esről meg ne is. Ugye asztma, az asztmatikusak jók voltak nálunk, tehát most lehet válogatni az embereket, hogy ki hogy volt jó. Ugye a gerincproblémával küzdővel nagyon óvatosan, a vérnyomással azt mondta nekem az üzemorvos, hogy „ez nem is mehet ez az ember, nem is gyalogolhat.” Attól függetlenül, mikor elküldtem, jaj Istenem, mert nem veszem fel, napszámba kapál kint a határba. Tehát valakinek napszámba kapál. Ezek extrém helyzetek, ugye. Az ember, ha meg akar élni, nem számít a betegség.
- Jó. Szóval, miért nem kell, miért nem kell?
- Én nem tudom, valahogy, az a tapasztalatom, mert ti mások vagytok. Ti nagy szervezetek vagytok.
- Akármilyen, el tudjuk helyezni, ha van hely.
- Igen.
- A súlyos sérültnek is van helye, meg a kevésbé sérültnek is van helye.
- Igen, nagyok vagytok. Ti nagyok vagytok. Én a kicsit élem meg. Én szemtől szembe találkozok a munkáltatókkal. A nyílt munkaerő piaccal, a kapitalistával. Akinek mi a lényeg, az, hogy minél kevesebb pénzt fizessen ki, és többet dolgoztasson rajta. Rengeteg konfliktust jelentett, hogy az emberem nem annyit dolgozott, „ilyen embert küldöl nekem ide? Hát egész nap alig csinált valamit!” Őneki az ő képességéhez képest rengeteget dolgozott. Ő 150 %-ot teljesített, de nem bírt többet. És ilyenkor most el kell gondolkodni. Most vagy az ember felvállalja a kínládást, ugye, mert a dotáció fontos dolog. Ugye ha a dotáció nincs, akkor azt mondja az ember, én se csinállok semmit. Nekem is fizetés van, tehát ezt szeretetből nem lehet csinálni. Ez megszűnt, a dotáció, megmaradt ugye a kiemelt szervezeteknek, ugye még talán jobb is lett, nálunk teljes mértékben, lejjebb vették jóval, és nekem nagyon sok álmatlan éjszaka, gond az emberekkel, mit csináljak szegényekkel, hozzám jöttek, olyan régen itt dolgoznak nálam, de ugye kénytelen vagyok lehúzni a redőnyt. Nagyon nehezen döntöttem el, sőt! Ha (nem értem milyen) támogatást elnyertük volna, hogy nehéz helyzetbe került, megváltozott munkaképességűt, így volt a szövegben: nehéz helyzetbe került megváltozott munkaképességűt foglalkoztató cégeknek a segítése. Ez augusztusban, mit tudom én, kijött májusban, júliusban lezáródott, életbe jött az új törvény, már járt ez a támogatás, visszajött 135 %. Tehát ez volt a támogatottság. Visszaadták a régi támogatást december 31-ig. Ott tartunk, hogy még levelezgetünk az OFA-val.
- Nem ítélek
- Hát semmi! Semmi! Hát hogyha ez támogatás vagy segítség, azt adják oda akkor, amikor kell. Hát most mi van, hogyha nekem akkor nincs

- De annyira naiv nem lehetsz!
- De tudom, de hogyha (nevetnek). Ez az egyik. A másik, amit még meg akarok említeni, az ennek a bőgyében van. Csináltunk egy HEFOP-os pályázatot. Tudod, a start hendikepnek én voltam a *(nem érthető)* parkra, ismered az egész helyzetet, és engem az. Hogy a nyílt munkaerő piacra képeztünk megváltozott munkaképességű dolgozókat. Na most itt ellentmond az új törvény, hogy én nem foglalkoztathatok, mert versenyhelyzetet teremtek az egészséges vállalatoknak. Viszont a másik helyen a pályázatot úgy írják ki, hogy ezeket mi vehetjük igénybe és mi leszünk a fő kihelyezők. Na most akkor nyílt munkaerő piac vagy pedig nem nyílt, védett piac? Tehát ugye az alapítványok, stb, kórházak, eyebekek, ilyen helyek vagy önkormányzatok. Na most akkor, ez egy kicsit ellentmondó. Hogyha azt akarjuk, hogy ezek az emberek visszakerüljenek a nyílt munkaerő piacra, akkor ugye csak úgy lehet, hogy úgy tréning, olyan tréningben vesznek részt vagy úgy nevelem ki őket, hogy megállják a helyüket egy olyan helyen, ahol vaddisznó a főnök. Tehát ahol teljesíteni kell. De most ezzel pontosan visszavetem őket, hogy azt mondom, hogy önkormányzat, ugye nem kell magyarázni a közhasznúakat, vissza és vissza degradálom őket oda, hogy nem kell semmit csinálni. Megkapod a kis pénzedet, elvagy, mint a befőtt. Tehát ezek nekem ellentmondanak.
- Azért nem lesz ilyen, most már meg pláne nem, mert a foglalkoztatás költségeinek csak egy kis hányadát kapja az állami támogatásból. Az a tapasztalat, hogy *(nem érthető)*, bér- és költségtámogatás esetén, a teljes költségigény egy 30-35 % -át kénytelenek kigazdálkodni. Aki költségtámogatást is kap, ott a megváltozott munkaképességűeknél kijöhet a 100.
- Az más
- Nagyon sok létszám, nagyon sok területen nem hívható le, költségek, az erre a célra biztosított támogatási keret egy részét tudják kihasználni, egy kisebb hányada meg bent marad a költségvetésben. De nem is ez a meghatározó ebben, hanem az, hogy alapfogalmak sem teljesen egyeznek a nyugati meg a mi értelmezésében, teljesen eltérőek. Tehát azért amikor integrált foglalkoztatásról beszélünk, akkor én azt tapasztaltam Németországban, hogy egy teljesen súlyos fogyatékos gárdát alkalmazó üzemben vagy foglalkoztató üzemben nekik integrált foglalkoztatás volt az, ahol kevésbé súlyos nem volt, csak ilyen foglalkoztattak, mert gép mellett ült és nagyon tudott örülni annak, hogyha 20 percenként meg tudott nyomni segítséggel egy gombot. Ez nekik integrált foglalkoztatás volt. Mi fogalmunkban ez nem az. Egészen más a támogatási rendszerük, minden. Tehát amikor a nyugati jogszabályokat Magyarországon próbáljuk adaptálni, akkor egy az egyben nem lehet és sajnos ez következett be. Ez okozta azt a nagyon sok viszontagságot is, ami egyébként itt kialakult. És mondom még egyet: van egy jogszabály, ez a , mindegy, a számát nem érdemes mondani, ez 2002-es EU Bizottsági rendelet, amit most még szigorítani akarnak, és a támogatás plafonja nem lesz a100, nem is a 80, csak a 60 %. Ez 2008. július 1-jétől lép majd hatályba, ez még inkább taccsra fogja tenni majd a foglalkoztatókat. Még inkább nehezebb helyzetbe fogja hozni. A személyekkel kapcsolatban.
- Igen
- Én úgy látom, hogy az, aki sérült, az nem most, a foglalkoztatásnál kerül abba a helyzetbe, hogy most vállaljak, ne vállaljak, merjek, ne merjek, fogadják vagy nem fogadják, (nem értem) .
- Halljuk egymás hangját
- Hanem tényleg úgy, ahogy ez korábban szóba jött, gyerekkorától stresszel emiatt, biztos vagyok benne. És a munkaügyi központban ha előzetesen valamilyen munkaerő piaci szolgáltatás keretében rész vett bármilyen tréningen vagy bármin, akkor is viszonylag bátortalanul megy el a munkahelyre, még akkor is, hogy ha valaki elkíséri, amire nem

nagyon volt még példa. Legalábbis itt nem. Van, a Dunántúlon működik egy program, ismerjük, miről van szó, ott a nem tudom kik kísérik el ezeket az

- Szombathelyre gondol.
- Hát igen. Például ők indították, aztán most már terjed, mint az influenza. És egy másik, talán bizonytalan dolog ebben, hogy nagyon sok esetben a család sincs meggyőződve arról, hogy az illető az mire képes. A másik. A foglalkoztatás miatt, mert mi is azt hittük ugye, hogy csak kosárfonásra, vesszőfonásra vagy éppen könyvkötészetre, vagy nálunk azért már ment az is, hogy kvalifikáltabb munkát végeztek, mert női ruha készítéstől kezdve ott minden előfordul. De azért a legtöbb helyen, különösen a kezdeti időszakban, nme mindig a legkvalifikáltabb munkát végezték. Ez úgy megragadt. Nyugodtan lehet látni az ellenkezőjét!
- Na, de hát, na de hát, ennek azért van ám hagyománya, hogy miért nem
- Története
- Története, hát hogyne!
- Persze
- Hát egy megváltozott munkaképességű, ráadásul, aki születése okán fogyatékoságban lévő, hát eleve nem jutott el az oktatásban olyan szintre soha, mint egy másik.
- Így van.
- Persze, hogy alacsonyabb kvalifikáltságú munkát végzett!
- Nézzük a teljes megváltozott munkaképességű foglalkoztatás történetét! Akkor éppen nem is erre épült, hanem a '45-ben a hadirokkantaknál indult ez el,
- Így van.
- De ne menjünk annyira vissza, hanem maradjunk akkor a jelenlegi helyzetenél. Azért nem rózsás most a helyzet akkor se, ha speciális szakiskolában végeznek ezek a gyerekek. Mert az általános iskolából sem úgy kerül fel, hogy a speciális szakiskolában is megfelelő tempóban tudna készülni. Sokszor rosszabb eredménnyel jönnek be, mint amin ott már ugyan végeznek, mert nagyon sok pluszmunkát kell rájuk fordítani. És ehelyett csak olyan szakmunkás bizonyítványt kapnak, meg OKJ-st, ami egyenértékű a többivel.
- Ha jól értem, akkor azt mondja, nincs meg a személyre szabott oktatás az oktatási rendszerben?
- Én azt mondom, hogy a nem speciális jellegű iskolákban nem feltétlen biztosított
- Igen, a nem speciális iskolákban
- Nem is értek egyet személy szerint, nem értek egyet a szegregált oktatásnak a kirekesztésével vagy az elítélésével, mert igenis szükség van rá. Nemcsak a vakoknál, gyengén látóknál, hanem más területen is, mert azokban az iskolákban vagy osztályokban, ahol berakjuk azokat a gyerekeket, akik nem, valamilyen hátránnyal indulnak, azokkal nincs idő megkülönböztetetten foglalkozni, különösen a jelenlegi körülmények között, a többit meg visszahúzza a tanulásban. Meg ez a gyerekek is kudarc. Az nem igaz, hogy jól érezheti magát egy olyan közösségben. És a kiegészítő iskoláknak is az én szememben megvan a szerepe. Az egy másik kérdés, hogy oda olyanokat is beraknak, aki nem oda való
- Aki nem oda való
- Az egy teljesen más kérdés. De igenis föl kell építeni, és akit szegregált iskolában lehet jól képezni, azt olyan iskolában kell.
- Na, kimondtad az igazi szót, hogy minek szüntették meg a *(nem érthető)* iskolát. A *(nem érthető)* iskola az nem
- Az más, az más
- Megszüntették és az én lányom osztályában van 3 roma származású vagy 4, eddig jó volt, mert volt egy, most nem azért mondom, mert most teljesen mindegy hogy *(nem értem)*, és

rosszabbul halad, mert az asztalon táncol. A roma gyerek. Az enyém az ott ül, várja, hogy vége legyen

- Majd utána megbeszéljük
- Jó, oké
- Én most azt szeretném kérdezni, hogy az idő az rettenetesen rohan, és akkor
- De belső képzés is folyik, had tegyem hozzá, már felnőttek között.
- Igen. Hát ez a felnőttek képzése ez megint egy másik kategória.
- A munkában lévőkről beszélek.
- Az egy másik kategória lenne, hogy a felnőtteknek is ugyanúgy szükségük lenne képzésre, hogy egy asztmás pékből hogyan lesz aranyműves.
- Tehát még egy fontos momentum
- Hát az olyan fogyatékosok akik olyan területen dolgoztak, azokat kiemeltük, egy számítástechnikai tanfolyamot végzett és
- Még egy fontos momentum, ami eszembe jutott. Végülis, ami még nehezebbé tette. Tehát nekem ez a 20 fő picit olyan, olyan nagyon nehéz, ez egy valamilyen nagyon nehéz, olyan kemény döntés, ez a 20 fő megváltozott munkaképességű, tehát a stat létszámnak ennyinek kell lenni, ezzel a kis létszámmal teljesen meg vannak lőve. Én például, nekem az a fő problémám, hogy ezt a 20 főt előállítani vagy kiállítani a piacra, hogy én azokat tudjam foglalkoztatni. Ki tudok most állítani 6 főt, akivel tudok magánkerteket, egyebeket csinálni, de magas a bér. Tehát itt ilyen, meg lehetett volna azt csinálni, ne azt támogassák, hogy 20 fő, hanem azt, hogy eleve megváltozott munkaképességű. És lehet 5 fő is, ugyanúgy legyen ez a 30 %, nincs ezzel semmi gond, de nézzük azt hogy, amit te mondtál, hogy nem azt nézik, 20 fő legyen meg stb., stb. nézzük azt, hogy milyen fogyatékosággal rendelkezik, mit csinál és legyen 1 fő. Miért ne lehetne egy főt is támogatni?
- Hát ezt lehet, de lehet!
- A 20 főt, a 20 főt
- Tévedésbe vagy, ... *(anonimizálva)*
- De nincs akkor akkreditációd.
- De
- Lehet! 1 főt is lehet
- Lehet egy főt is a bértámogatással
- Az orvos, az orvos rokkantnyugdíjas takarítónőt alkalmaz vagy megváltozott munkaképességű takarítóra akkreditált, x praxis Bt-re és kapja rá a
- Ez egy nagyon érdekes kérdés. Ez azt jelenti, hogy ha nekem, én lefaragom a létszámot most elküldöm azokat az embereket sajnos, akik nem termelnek úgy, ahogy kell. És meghagyom azokat a jókat, ez egy valamilyen szinten egy diszkrimináció, meghagyom ezeket az embereket, akkor mondjuk marad 6 főm, akkor erre ugyanúgy jár akkreditáció
- Meghatározott feltételek mellett
- Akkreditáció az jár még tovább? Akkreditáció rögtön megszűnik, ha lecsökken a létszám 20 fő alá.
- Nem szűnik meg.
- Nem szűnik meg? Pedig nagyon
- Bizonyos feltételeket, változásokat jelenteni kell az akkreditációs irodának.
- Az mit jelent?
- Le van írva a jogszabályba.
- Itt van a jogszabály. Tessék. Odaadom neked.
- Ezért jó az *(nem érthető)*
- Mert megvetted tőlünk?
- Meg, persze.

- Olvasd el, ott van benne részletesen
- Akkor a kolléganők nem jöttek. Hát igen. Szóval hogy a kolléganőm sem értelmezi jól
- Sőt, még ha egyet se foglalkoztat, akkor is lehet akkreditálni, ha csak foglalkoztatási szándéka van!
- Öhm. Tehát nem szűnik meg most az akkreditáció azzal, mert ugye itt ez volt a fő kérdés. Ugye nálam is van egy hölgy, aki ezzel foglalkozik, a zöld könyvet kivesézte minden irányból és neki az olvasatában az van, hogy amikor lecsökken 20 fő alá, akkor onnantól vége.
- Nem, nem.
- Az akkreditációnak a feltétele
- Ezt majd had beszéljük már meg utána, mert szerencsétlennek nagyon sokat kell majd írni
- Jó
- Fontos nektek, csak ami számomra kevésbé ide tartozik
- Igen, kérdezz nyugodtan.
- Tehát én most azt szeretném, és akkor ez ilyen befejező kérdés lenne, hogy mindenki gondolja már majd végig, hogy mi lenne számára egy ideális állapot. De ne szervezeti. Tehát ez is egy nagy, baromira érdekes az én számomra, hogy mindenki a szervezetről és a szervezetről beszél első lépésként abban a konstellációban gondolkodik. Szóval, hogy mi lehetne egy ideális állapot? A születéstől a nyugdíjba vonulásig egy megváltozott
- Az egyén szempontjából
- Az egyén szempontjából
- Most erre épül az egész, végül is az egyén szempontjából. Én annyit tudnék elmondani erre, hogy, hogy hát ez nehéz. Mert minden gyermeknek általában, attól függ, hogy szerzett vagy nem szerzett fogyatékosága, egyebek, minden, a legtöbb a szülőn múlik. Tehát ha jó szülői közösségben nőnek fel a gyerekek, akkor nem lesznek sérültek. Tehát a legtöbb innen indul valahogy
- De hát ha sérült és megfelelő szülői háttér van, akkor nagyban hozzájárul ahhoz, hogy egy normális szocializációba kerüljön bele.
- Így van. ezzel erősítenék. Így van. én úgy érzem, hogy ez egy meghatározó dolog, a családmodell a felnövekvő gyermeknek. Az már más kérdés, hogy szenved egy balesetet, és ne adj' Isten, tolószékbe kerül, az egy speciális helyzet. Ott sajnos nem tud részt venni a nyílt munkaerő piacon, vagy piacon. Most már egyre inkább hogyha szellemileg jó, akkor a számítógépes témában, ebben az új világban nagyon jó tud részt venni benne.
- Majd műsoron kívül elmondok egy példát, amit láttam ilyet.
- Tudom és hallottam, hogy honlapokat szerkesztenek, tehát reklámanyagot rendez a cégnek, ez egy nem rossz, én is azt mondom, hogy én szívesen felveszek egy olyan embert, aki nekem eladja a termékeimet interneten keresztül. Nem kell már hozzá arc, meg nem kell bemutatkozni, meg személyesen keresni, interneten keresztül nagyon sok. És most szerintem ezzel a nettel meg technikával meg telefonos dolgokkal távol kerültek az emberek egymástól, nem kell személyesen intézni, most már mindent neten küldünk el, előtérbe vagy előnybe kerülnek a fogyatékosok, aki nem szellemileg, tehát aki testi fogyatékoságba szenved.
- De ehhez egy magasabb kvalifikációra van szükség.
- Ezt kell valakinek felkarolni, ezt valakinek fel kell karolni. Tehát itt már, itt már tényleg az egyén számít. Mindenkinek egyéni fejlesztési terv, megismerni hogy honnan jött, mi a szándéka, van – e egyáltalán kedve dolgozni? Hát ez egy, ez egy nagy munka.
- Jövőkép
- Egyet értve a család fontosságával. Én nagyon hangsúlyoznám az önkormányzatoknak a szerepét.
- A helyi települési önkormányzatok?

- A helyi települési önkormányzatoknak a szerepeit. Én úgy érzem, hogy ebben és sok más szociális témában nem önkormányzat, hanem polgármesteri hivatal. Következésképpen nem igazán foglalkoznak vagy tudnak foglalkozni azokkal, akik valamilyen ok miatt erre rászorulnának. Számtalanszor mondtam, hogy a személyekkel, különösen ezekkel, akik nehezen tudnak mozogni, és egyéb problémáik is vannak, a lakóhelyén kell foglalkozni. Első az önkormányzat. A második, amikor már a későbbi szakaszba kerülünk, az iskolai oktatásnál időben szűrni, hogy kinek mi a problémája, és én kevésnek tartom, hogy iskolai induláskor szűrnek, meg még egy alkalommal. Mert menetközben derül ki, hogy ki miből és hogyan sérült, lehet az diszlexiás vagy bármilyen más problémával küzdhet, de én azt hiszem, hogy ezt jobban kéne figyelni. A következő, amit én úgy ítélek meg, hogy erősíteni kellene, az a munkaügyi központnak a területi kapcsolatai, az önkormányzat és a munkaügyi központ kirendeltségének a kapcsolata, mert lehet, hogy nem a beteget vagy a sérültet kellene berendelni a kirendeltségre, hanem kint az önkormányzatnál kellene éppen fogadóórát tartani vagy a lakáson felkeresni az illetőt. Sem létszám sem pénz más nincs. A harmadik, mikor bizonyos térségekben az átlagot meghaladó mértékű a beteg emberek, sérültek száma, különösen a halmozottan hátrányos területekre igaz. Én legutóbb, készülve egy rendezvényre, azt tapasztaltam például az Észak-alföldi régióban, kétszer annyi, székhely szerint a foglalkoztatott megváltozott munkaképességűek száma, mint egész Dunántúlon.
- Így van.
- Ugyanakkor a nyugdíj-szerű ellátások pedig átlagosan 10-11 ezer Ft-tal kevesebb, 50 ezer Ft körül van, mint máshol, Dunántúl térségeiben, 10-12, Pesten 18 ezer Ft-tal magasabb, mint a szabolcsi átlag például. És ha ezeket összevetjük és mellérendeljük, hogy nincs megfelelő létszámú munkahely, akkor azt mondom, hogy ezen a helyzeten önmagából, önerőből ezek nem fognak tudni kikászálódni akkor sem, ha százszor annyit fogunk foglalkozni a személlyel és a felkészítéssel.
- Ezt akarom kérdezni, hogy van munkaerő? Munkaerő lenne?
- Munkaerő ezt sem tudjuk most egyértelműen megmondani, mert csak a székhely szerinti foglalkoztatást látjuk, azt viszont nem látjuk, hogy mennyi a tényleges foglalkoztatás, mert tudunk arról, hogy van olyan pécsi székhelyű cég, amelyiknek Szabolcsban több telephelye van. Ugyanúgy van a szabolcsinak is Dunántúlon vagy Békésben. Tehát az, hogy lássuk, hogy az osztályban, illetve az országban milyen a lefedettség, ahhoz az kell, hogy a település szintű foglalkoztatást ismerjük.
- Azt viszont tudom, a Dunántúlon meg nem talál elég megváltozott munkaképességűt, akit tudna foglalkoztatni és tudna neki munkát adni.
- Ha ez így igaz, akkor a Dunántúlon könnyű olyan programot csinálni, hogy Székesfehérvárott például kézen fogva elkísérni őket és utána
- Azért nincsen egyébként a Dunántúlon, mert annak idején mi is foglalkoztunk és foglalkoztatnánk embereket Sopron környékén, hogy minimálbér nekik nem felel meg. Mert mindig a minimálbérből indultunk ki a foglalkoztatásnál és az nekik nem felel meg, az nagyon kevés. Úgy, ahogy te mondtad, hogy egészen más a fizetési viszony itt és ott. Ott az volt a fő probléma, hogy akkor még 56 ezer Ft volt a minimálbér, még ilyen is volt, hogy hát ő nem jön el. Mert bejárni meg utazni is kell
- Akkor jól értem, hogy maga az ellátási rendszer olyan, hogy nem ösztönöz? A szociális ellátások, pénzbeli szociális ellátások rendszere az olyan, illetve a bérezésnek a rendszere, hogy nem ösztönzi a megváltozott munkaképességűt a munkavállalásra?
- Nemcsak a megváltozott munkaképességűt
- Mást se. Jó.
- Az egészségest se
- Tudom, miről beszélünk. Tehát ugyanez a jelenség itt hatványozottan érvényesül,

- Ez kelet meg nyugat témája. 30 éve vagy 20 évvel ezelőtt Szabolcs megyében válságterv készítését írta elő az Unió egy tanulmánya, Sopronban meg golfpálya építést.
- Jó. És akkor ez az abszolút utolsó kérdésem.
- Egyet még mondok.
- Igen?
- Volt egy kérdés, hogy az egészségügynek van – e szerepe
- Ezt akartam most, újból visszatérni rá. Igen, mondjad.
- Nyílt kapukat döngetünk ugye, mert a rehabilitációs járadékról szóló törvény az megjelent, hatályba lépett és a komplex rehabilitáció pedig készül és 2008
- Január 1-jétől
- Január 1-jétől indul ez be egy átmeneti időszakra. Tudjuk azt, hogy milyen körülmények között. Aminek éppen az a szerepe, hogy személyre szólóan fogja biztosítani, szeretné biztosítani azt, hogy sérültségének megfelelően először az egészségügyi rehabilitációt kapja meg, a képzésit majd a képzés után a foglalkoztatásit. A foglalkoztatási rehabilitáció pedig abból lehet jó, hogy ha van megfelelő munkahely. Következésképpen a rehab járadékra való jogosultság vagy nyugdíjra való jogosultság mértékéről egy bizottság fog dönteni mondjuk, hogy abban szerepe lesz annak is, hogy milyen a foglalkoztatottság az adott térségben van – e munkahely vagy nincs. Ha nincs, akkor továbbra is kapja az ellátást. Ha van, akkor más megítélés alá kerül. Tehát ez már elmozdult ebbe az irányba. Tehát mindenképpen kell, hogy legyen szerepe, valahogy ezt ösztönözni is kellene. Én azt nem látom, hogy ennek, akár még a tervezet átmeneti időszakában is a tervezett időszakon belül ennek a realitása meglesz.
- Nekem az lett volna ez az abszolút utolsó kérdésem és tényleg csak így címszavakban. Hogy kinek és mi dolga van? aki teszi vagy nem teszi, most ne értékeljünk. Ne értékeljünk, csak címszavakat, hogy kinek mi a dolga Önök szerint ahhoz, hogy Magyarországon javuljon a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatási szintje. Egészségügynek szűrni, oktatásnak speciális képzés, tehát nem folytatom. Család,
- Munkáltató
- Ezen el kell gondolkodnom. Most hirtelen most nem. Igen, tehát ez egy összetett dolog, ez egy összetett dolog. Nem egyszerű kérdés.
- Ilyen *(nem érthető)*.
- Kinek a szerepe? Hát nem tudom, nem tudni. Ugye, igen. A kinek a szerepe.
- Jogszabályokat kell megváltoztatni, finanszírozásokat kell megváltoztatni, őszintén, demagógiát kell lebontani,
- Ha a jogszabályt megváltoztatnánk. Az országban rossz a hangulat, aminek a fő felelőse a média. Ha nem nézel annyi tévét, akkor nem leszel negatív. Nagyon negatív a magyar ember, akkor az rányomja a bélyegét az egészségügyre, mindenre. Sajnos az ország beteg. Nem izé kell, orvos, pszichológus kellene, hogy rendbe rakja lelkileg. És a megváltozott munkaképességűre mondják, hogy úgyse, te úgyse vagy jó, lerombolják azt, hogy neki a munkakedvét is elveszik. A másik, ami nagyon fontos, amivel elveszik, segélyekkel, a juttatásokkal, egyebekkel, tehát ezzel elkényelmesítik, még jobban nem fog elmenni. Volt egy ilyen összejövétel a, na, mindegy voltunk és egy önkormányzati képviselő elmondta, hogy nagyon egyszerű a dolog. Mondjuk anyukának van 3-4-5 gyereke, felveszi a gyerek után a támogatást, kap még ilyen vagy olyan szociális segélyt. Ha mellette elmegy feketén dolgozni valahova, elmegy valahova kapálni, egyebek, 250 ezer Ft-ot összekeres. Sehol nem fog elkezdni dolgozni hivatalosan. Mikor ezeket megkapja, ezeket a támogatásokat, hát ezzel el lehet rontani. Tehát most mi az az összeg, amit adnék, hogy kedve legyen dolgozni? Én majdnem azt mondom, szinte semmit. Csak annak adnék, aki valójában, tényleg beteg. De olyan beteg, hogy képtelen önálló munkavégzésre és a családja nem karolja fel, nem segíti, egyebek. Azt mindenféleképpen

válogatni kell. De aki egészséges vagy egy egészségesebb, csak gyűjti a papírokat, hogy most minél betegbb legyen, most induljunk innen, mert most itt az egyéni probléma. Most már szigorítani fogják, elvileg, csak nem tudom, ez hogy fog lecsapódni. Kb. 5 év múlva derül ki, ugye ezzel az, most mást, azt nézik, a megmaradt munkaképességeket, ugye?

- Igen.
- Most nézik, ez egy másik.
- Jó, tehát azt mondod, hogy egyrészt motiválni kell a foglalkoztatott embereket, jelenleg ez hiányzik, tehát a motiváció hiányzik, hogy munkáltatóvá váljon, elrontjuk a segélyezéssel, pszichésen alkalmatlan, még a nem megváltozott munkaképességű is olykor a magyar társadalomban a munkavégzésre, különösen igaz ez a megváltozott munkaképességűekre, ugye? Nagyjából.
- Gyengék a törvények,
- Gyengék a törvények, nincsenek szankciók
- Nincsenek szankciók
- Jó. Akkor egy csokrot megint kössön össze és befejeztük.
- Én azt hiszem, hogy az a kialakult helyzet, ami a nagy munkanélküliséggel elindult. Okozott egy olyan társadalmi szemléletet, ami nem fejeződött be azzal, hogy jogszabályokat szigorítunk. Mert az emberekben kialakult egy, egy olyan szemlélet, hogy munka nélkül is lehet jövedelemhez jutni, de egy idő után ezek az emberek is rádöbbennek arra vagy rádöbbennek arra, hogy ezt a jövedelmet ezt nem lehet hosszú távon megszerezni. Viszont ilyenkor már nagyon nehéz visszaállítani a rendszerbe, tehát elbizonytalanodik, és azt hiszem, sokkal több segítségre van szüksége, mint aki egy-két éve, pár éve munkanélküli. Ez az egyik. Tehát van egy jelentős réteg, és ennek inkább egy idősebb korosztály csatolható, talán a többsége sérült is többszörösen hátrányos helyzetben van, alacsony a családnak a jövedelme, lehet, hogy korábban sem volt állandó munkahelye, de ezek egy viszonylag jelentős réteget jelentenek. A másik az alacsony jövedelem. Hiába az átlagjövedelem szint az növekszik, ne viszonyítsuk az inflációt és ne a reálértéket nézzük, akkor is ha az átlagjövedelem növekszik, akkor is régióként nagyon nagy eltérés van. és ott, ahol munkahely sincs, én azt mondom, hogy segéllyel, ha elrontjuk, ha nem, szükség van, mert valamiből a családot el kell tartani, etetni kell a gyerekeket és ezt, amit kap segélyt, nincs mellette más jövedelme, nem jut mindenki fekete munkához vagy jövedelemhez, igenis kevés az a jövedelem, amiből el kell tartani a családot. El kell tartani magát is. Tehát mindenképpen megfelelő jövedelemszintet kellene ahhoz biztosítani, hogy vonzó legyen munkába állni. Biztos, hogy a jövedelemnek nagyobbak kellene lenni, ha dolgozik, mint ha munkanélküli segélyt kap. Hát ezt próbálták az elmúlt évben a foglalkoztatási törvény módosításával helyrepackolni, valamennyit javult, de nem, nem teljesen sikerült. A harmadik a jogszabályoknál úgy kellene módosítani, hogy ha megváltozott munkaképességű foglalkoztat, függetlenül attól, a ti esetetek, hogy ezt esetleg más érdekkörében végzi, más telephelyén végzi, akkor ezt engedélyezzék. Tehát nagyon sok helyen még a kölcsön adást is lehetne esetleg,
- Igen
- De a munkaerő kölcsönzést is tiltja, de a munkaerő kölcsönzést azért tiltja, mert ha én kölcsönadom, annak a másikkal termel és hoz jövedelmet, olyan körülmények között, amit nem is akkreditáltak, nem tudom ellenőrizni a foglalkoztatás olyan – e, ami megfelel annak a sérült embernek. Tehát vannak ennek
- Emberfölötti
- Hát igen áldozatai is, meg értelmesebben meg is lehet magyarázni, hogy miért csinálják, de mindenképpen jobban kellene nyitni ahhoz, hogy többet lehessen foglalkoztatni. Tehát egyszer az embereket kellene érdekeltté tenni, másrészt a foglalkoztatást ösztönző

jogszabályokat kellene módosítani, a jövedelmet kellene növelni, de ezek mind óhajok, mert tudjuk, hogy most a minimálbérnek az emelése a tervezett emelési szintjét sem vállalják a munkáltatók, mert azt mondja, hogy rögtön földbe döngöli a munkáltatókat, mert nem tudja kigazdálkodni. Tehát ilyen piaci viszonyok között, ilyen körülmények között, ilyen hosszútávon látok csak megoldást, míg középtávon is nagyon nehéz és kis lépésekben lehet csak.

- Köszönöm szépen!